Qabul qilindi: 14-oktabr 2026-yil • Ma’qullandi: 21-oktabr 2026-yil • Nashr qilindi: 30-oktabr 2026-yil

OTA-ONALAR BILAN HAMKORLIKDA ISHLASH

Yulduz Bobomurodova Shaydullo qizi

Osiyo texnologiyalar universiteti

Annotatsiya. Ushbu maqolada maktabgacha ta’lim tashkilotlarida ota-onalar bilan samarali hamkorlikni tashkil etishning pedagogik asoslari, mazmuni va ahamiyati yoritilgan. Bolaning har tomonlama rivojlanishida oila va maktabgacha ta’lim tashkiloti o‘rtasidagi uzviy hamkorlik muhim o‘rin tutadi. Ota-onalar bilan muntazam muloqot qilish, ularni ta’lim-tarbiya jarayoniga jalb etish, individual maslahatlar berish va turli hamkorlik tadbirlarini tashkil etish orqali bolalarning intellektual, ijtimoiy, ma’naviy va emotsional rivojlanishini qo‘llab-quvvatlash mumkin. Maqola natijalari ota-onalar va tarbiyachilar o‘rtasidagi muntazam, ochiq va ishonchli hamkorlik bolaning rivojlanishiga ijobiy ta’sir ko‘rsatishini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: maktabgacha ta’lim, ota-onalar bilan hamkorlik, oila, tarbiya, pedagogik muloqot, tarbiyachi, bola rivojlanishi, oilaviy tarbiya, interfaol metodlar.

Maktabgacha ta’lim bolaning shaxs sifatida shakllanishida muhim bosqich hisoblanadi. Ushbu davrda bolaning nutqi, tafakkuri, mustaqil fikrlashi, muloqot ko‘nikmalari, axloqiy qarashlari va atrof-muhitga munosabati rivojlanadi. Mazkur jarayonda nafaqat maktabgacha ta’lim tashkiloti, balki oila ham muhim tarbiyaviy vazifani bajaradi. Shu sababli tarbiyachi va ota-onalar o‘rtasidagi hamkorlik ta’lim-tarbiya samaradorligini belgilovchi asosiy omillardan biridir.

Ota-onalar bilan hamkorlik — bu tarbiyachi va oilaning bolaning rivojlanishi, ta’lim olishi, sog‘lom turmush ko‘nikmalarini egallashi hamda ijtimoiy moslashuvini qo‘llab-quvvatlashga qaratilgan maqsadli va uzluksiz faoliyatidir.

Hamkorlikning asosiy maqsadi oila va maktabgacha ta’lim tashkiloti o‘rtasida o‘zaro ishonch, hurmat va mas’uliyatga asoslangan munosabatlarni shakllantirishdan iborat. Bunda

ota-onalar faqat tarbiyachi tomonidan berilgan topshiriqlarni bajaruvchi emas, balki bolaning ta’lim-tarbiyasida faol ishtirok etuvchi teng huquqli hamkor sifatida qaraladi.

Samarali hamkorlik quyidagi vazifalarni amalga oshirishga yordam beradi:

bolaning individual xususiyatlari, qiziqishlari va ehtiyojlarini yaxshiroq tushunish;

oiladagi va ta’lim tashkilotidagi tarbiyaviy yondashuvlarni uyg‘unlashtirish;

ota-onalarning pedagogik va psixologik bilimlarini oshirish;

bolalarda mustaqillik, mas’uliyat, odob-axloq va muloqot ko‘nikmalarini rivojlantirish;

bolaning rivojlanishidagi qiyinchiliklarni erta aniqlash va tegishli yordam ko‘rsatish;

ota-onalarning maktabgacha ta’lim tashkiloti faoliyatiga bo‘lgan ishonchini mustahkamlash.

Metodlar

Tadqiqot jarayonida kuzatish, suhbat, savol-javob, ota-onalar bilan individual maslahatlashish, pedagogik tajribani o‘rganish hamda hamkorlik tadbirlarini tahlil qilish usullaridan foydalanildi. Ota-onalarning ta’lim-tarbiya jarayonidagi ishtirokini kuchaytirish uchun individual suhbatlar, ota-onalar yig‘ilishlari, ochiq mashg‘ulotlar, seminar va treninglar, birgalikdagi tadbirlar hamda raqamli aloqa vositalaridan foydalanishning samaradorligi o‘rganildi.

Natijalar

O‘rganishlar shuni ko‘rsatdiki, ota-onalar bilan muntazam va ochiq muloqot bolaning individual xususiyatlari, qiziqishlari va ehtiyojlarini yaxshiroq aniqlashga yordam beradi. Oiladagi va ta’lim tashkilotidagi tarbiyaviy yondashuvlarning uyg‘unlashuvi bolada mustaqillik, mas’uliyat, odob-axloq va muloqot ko‘nikmalarining rivojlanishiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi. Birgalikdagi bayramlar, sport musobaqalari, ijodiy ko‘rgazmalar, kitobxonlik kunlari va oilaviy loyihalar ota-onalarning ta’lim-tarbiyadagi ishtirokini yanada kuchaytiradi.

Ota-onalar bilan hamkorlikni tashkil etish shakllari

Maktabgacha ta’lim tashkilotida ota-onalar bilan ishlash turli shakllarda tashkil etilishi

mumkin. Ularni tanlashda oilalarning ehtiyojlari, vaqt imkoniyatlari va bolalarning yosh xususiyatlari hisobga olinishi zarur.

Individual suhbatlar va maslahatlar. Tarbiyachi ota-onalar bilan bolaning xulq-atvori, qiziqishlari, tengdoshlari bilan munosabatlari va rivojlanishidagi o‘zgarishlar haqida suhbatlashadi. Bunday muloqotda bolaning yutuqlarini ta’kidlash, mavjud muammolarni muloyimlik bilan muhokama qilish va amaliy tavsiyalar berish muhimdir.

Ota-onalar yig‘ilishlari. Yig‘ilishlarda bolalarning rivojlanish xususiyatlari, yosh davriga xos ehtiyojlar, xavfsizlik, sog‘lom turmush tarzi va oilaviy tarbiya masalalari muhokama qilinadi. An’anaviy ma’ruzalardan tashqari, savol-javob, guruhli muhokama va amaliy mashg‘ulotlardan foydalanish maqsadga muvofiq.

Ochiq mashg‘ulotlar. Ota-onalar bolalarning mashg‘ulotlarda qanday ishtirok etishi, tarbiyachining ta’limiy usullari va bolalar o‘rtasidagi muloqotni kuzatish imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Bu ularga maktabgacha ta’lim jarayonini yaxshiroq tushunishga yordam beradi.

Birgalikdagi tadbirlar. Bayramlar, sport musobaqalari, ijodiy ko‘rgazmalar, kitobxonlik kunlari, tabiatni asrash aksiyalari va oilaviy loyihalar ota-onalarning ta’lim-tarbiyadagi ishtirokini kuchaytiradi. Bunday tadbirlar bolalarda jamoada ishlash, ijodkorlik va o‘ziga ishonchni rivojlantiradi.

Pedagogik ma’rifat ishlari. Seminarlar, treninglar va davra suhbatlari orqali ota-onalarga bolaning yosh psixologiyasi, ijobiy intizom, hissiy qo‘llab-quvvatlash, nutqni rivojlantirish va nizolarni tinch yo‘l bilan hal qilish haqida ma’lumot beriladi.

Raqamli aloqa vositalari. Elektron xabarlar, ota-onalar guruhlari va onlayn uchrashuvlardan foydalanish axborot almashishni osonlashtiradi. Bunda bolaning shaxsiy ma’lumotlarini himoya qilish, fotosurat va videolarni ruxsatsiz tarqatmaslik hamda ota-onalarga ortiqcha xabarlar yubormaslik muhim hisoblanadi.

Xulosa

Ota-onalar bilan hamkorlikda ishlash maktabgacha ta’lim sifatini oshirish, bolalarning har tomonlama rivojlanishini qo‘llab-quvvatlash va oilaviy tarbiya bilan ta’lim-tarbiya jarayoni o‘rtasidagi uzviylikni ta’minlashning muhim shartidir. Samarali hamkorlik o‘zaro

ishonch, hurmat, ochiq muloqot va umumiy mas’uliyatga asoslanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasining “Maktabgacha ta’lim va tarbiya to‘g‘risida”gi Qonuni. O‘RQ-595, 2019-yil 16-dekabr.

2. O‘zbekiston Respublikasi maktabgacha ta’lim sohasiga oid amaldagi davlat talablari va me’yoriy hujjatlari.

3. Epstein, J. L. School, Family, and Community Partnerships: Preparing Educators and Improving Schools. 2nd ed. Westview Press, 2011.

4. Bronfenbrenner, U. The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design. Harvard University Press, 1979.

5. UNESCO. Tashkent Declaration and Commitments to Action for Transforming Early Childhood Care and Education. 2022.

6. OECD. Starting Strong VI: Supporting Meaningful Interactions in Early Childhood Education and Care. OECD Publishing, 2021.